

Overweging 11 augustus 2013

Geloven: zicht houden op wat nog niet is

Lezingen: Genesis 15, 1-6; Hebrëëën 11, 1-16; Lucas 12, 32-40

Het is, beste medegelovigen, een spannende zin die aan het begin van het elfde hoofdstuk van de Hebrëëënbrief staat. "het geloof nu is de vaste grond van wat wij hopen, de overtuiging van dingen die men niet ziet". We gaan er zo nader op in. Maar eerst iets over de brief zelf.

Deze brief is wat moeilijk te plaatsen. Vroeger werd deze algemeen aan Paulus toegeschreven. Maar dat wordt niet meer aanvaard. Naar de inhoud is het een theologische en catechetische brief die soms ook probeert aan te sporen tot het juiste geloof en de juiste geloofshouding. We dateren ergens tussen 60 en 90 van onze jaartelling. De schrijver is een geleerde gelovige van de tweede generatie uit de provincie. De brief laat een ontwikkeling zien in de formulering van het geloof in Christus en de betekenis ervan voor het heil en de hoop van mensen. Dit geloof was immers geenszins vanzelfsprekend en de formulering ervan heeft enige tijd geduurd. Misschien duurt die nog wel steeds voort.

De vragen die aan de orde komen, zijn geen andere dan de vragen die we nog hebben: "wat is geloven eigenlijk en wat geloof ik dan?" Het gaat om de inhoud van geloof en om geloven als levenshouding, als oriëntatie.

Het concrete geloof dat je aanhangt is vaak afhankelijk van de plaats waar je geboren bent en het gezin waarin je opgroeit. Als je in Indonesië geboren wordt is de kans groot dat je moslim bent. In Saoedi-Arabië is die kans vrijwel honderd procent. Word je in Siberië op het platteland geboren, groei je waarschijnlijk op in een natuurgodsdienstige omgeving, maar in de stad ben je wellicht Russisch orthodox of katholiek. In India is er tachtig procent kans dat je hindu bent.

Welk geloof je aanhangt is zeer door plaats en tijd bepaald. Het is veelal een maatschappelijk/cultureel gegeven. En in een omgeving waar meer godsdienstvrijheid heerst, is het ook een persoonlijke keuze. Daarom geeft het eigenlijk geen pas om iemand te beoordelen op zijn of haar geloof. Het gaat er met betrekking tot de humaniteit van het geloof maar om hoe iemand gelooft. Hoe je met je geloof omgaat. Eigenlijk geef ik hiermee meteen al een oordeel over geloof. Met het criterium van humaniteit zeg ik: geloof staat in dienst van de menswording en de groei in menselijkheid. Van de menselijkheid van onze samenleving. Geloof is geen doel op zich. Het is geen strijdtoneel voor absolute waarheid. Geloof heeft te maken met groei in waarachtigheid.

In het vandaag gelezen deel van de Hebrëëënbrief wordt geloven in verband gebracht met vaste grond en overtuiging. Onwankelbare vaste standpunten en gebeitelde overtuigingen leveren ook weer problemen op. Deze begrippen worden al snel in verband gebracht met fundamentalisme. En wat fundamentalisme teweeg kan brengen weten we maar al te goed uit de recente wereldgeschiedenis. Het lijkt me toch dat een geloofsovertuiging er nooit toe mag leiden dat andersdenkenden vermoord worden.

De schrijver van de Hebrëëënbrief zal dat ook zeker niet bedoelen. Hij spreekt in verband met geloof over de vaste grond van wat wij hopen en de overtuiging dat er meer is dan we kunnen zien. Op die manier bezien is geloven het vaste vertrouwen dat God zijn belofte zal waarmaken. Dat visioen met betrekking tot de vervulling van de belofte wordt van generatie op generatie levend gehouden en doorgegeven.

Zo lezen we het ook in de Hebreeënbrief. Het geloof waardoor Abel is gerechtvaardigd is geen ander dan waardoor Abram gerechtvaardigd is. In geloof heeft Henoch met God gewandeld en in gelovig vertrouwen heeft Noach zijn ark gebouwd tot behoud van het leven op aarde. In geloof heeft Sara zich aan het woord van de Heer toevertrouwd en baarde Izaäk die met Jakob erfgenaam is van de belofte aan Abraham gedaan. Het geloof in de vervulling van die belofte werd Abram als gerechtigheid aangerekend. Allen leefden zij in geloof in de belofte. Tot en met Maria, wier ontslapen we deze week gedenken, die zich als een pendant van Sara eveneens aan het woord van de Eeuwige toevertrouwd en de zoon van de belofte ontving die net als Izaäk werd gebonden, maar niet door de dood vastgehouden.

Geloven is in de eerste plaats het volgehouden en beproefde vertrouwen in de belofte waarvan de vervulling gegeven is in Gods trouw aan het maaksel van zijn handen. De eerste woorden van de evangelielezing van vandaag sluiten daarbij aan. Wie vertrouwt hoeft immers niets te vrezen. Vertrouwen geeft de zekerheid dat het goed zal komen en goed zal zijn. Zelfs wanneer het nacht is en ook wanneer de nacht aanhoudt. Het vertrouwen waakt en wacht tot de Heer komt, ook al laat Hij op zich wachten, tot de vervulling aanbreekt.

Maar het is ook heel begrijpelijk dat velen het wachten te lang duurt. Te veel mensen wachten zonder veel perspectief op bevrijding, vrede en gerechtigheid. Dan is het moeilijk om het vertrouwen vast te houden. Daarnaast is het "stil maar, wacht maar, alles wordt nieuw" voor veel mensen te passief. We willen ook zelf wat kunnen doen om wat we hopen en verlangen mee tot stand te brengen. We geloven immers ook in de ons geschonken mogelijkheden en in de tweezijdigheid van het verbond.

De verwerkelijking van Gods belofte vraagt ook inderdaad iets van ons. We moeten de lampen brandend houden en de deur open doen. Voor mij betekent dat dat we het visioen levend moeten houden. Het visioen dat ons de wereld laat zien zoals we die verlangen en zoals die bedoeld is. Ongeschonden, heel, vredevol, vol leven. Zonder dit visioen leggen we ons neer bij onze gebroken en geschonden werkelijkheid. Dan dooft het licht. Is er nacht zonder einde. Is er geen toekomst en geen hoop.

Bovendien moeten we ons niet voor de Heer afsluiten, maar onze deuren openen en Hem bij ons binnen laten. Daardoor kan Hij van binnenuit zijn huis opbouwen. Dan hoeven we niet te geloven in iets of iemand buiten ons, die we niet kunnen zien, maar geloven we van binnenuit en ervaren Gods geest in ons innerlijk. Dan kunnen we, als Henoch, in geloof wandelen met God op de weg van de vervulling. En ook als de vervulling uitblijft ervaren we toch de zegen en de vreugde van het perspectief.

Naast de vaste grond van wat we hopen en verlangen is geloven ook een andere manier van kijken. Door te geloven zie je andere dingen dan mensen die niet geloven. Dat maakt je niet tot een beter mens. Het is een andere houding ten opzichte van de werkelijkheid. Het geloof beziet de wereld met de ogen van de hoop en de verwachting. Voor de gelovige van welke denominatie ook, is de wereld niet neutraal en de werkelijkheid niet onverschillig en richtingloos. De schrijver van de Hebreeënbrief zegt het als volgt: "door het geloof verstaan we, begrijpen we, dat de wereld door Gods woord geschapen is en dat dus het zichtbare niet uit de waarneembare dingen ontstaan is". Wanneer we dus geloven dat onze werkelijkheid fundamenteel met God van doen heeft, dat deze bestaat op zijn Woord, dan kunnen we niet anders dan kijken naar sporen van de aanwezigheid en afwezigheid van God. Beter gezegd wellicht: kijken naar situaties en gebeurtenissen waarin God wel en niet aan het licht komt.

Ook hiervoor moeten we niet in eerste instantie naar buiten kijken en naar anderen,

maar naar binnen, naar onszelf, naar onze eigen woorden en daden. Geloven werpt immers niet alleen een bepaald licht op de wereld, maar ook op onszelf. Laten we dus onszelf bekijken in het licht van het geloof. In het licht dus van hetgeen wij hopen en verlangen voor onszelf en voor de wereld.

Komt in onze woorden en daden God aan het licht? Wordt de onzienbare zichtbaar en openbaar in het getuigenis van ons leven?

Het geheim van geloven is eigenlijk dat het bewerkt wat het gelooft. Met andere woorden: wanneer we werkelijk geloven in Gods belofte en toekomst, zullen we ernaar leven en doordat we ernaar leven komt die toekomst nu al ervaarbaar aanwezig. Misschien niet ten volle en op continue basis. Maar ruim voldoende om ons wankelend geloof te versterken en ons de zekerheid te verschaffen dat ons geloof niet vruchteloos is en we geen hersenschim najagen.

Mogen we in elkaar het licht versterken en samen het visioen levend houden, nu de Heer, naar zijn belofte, in ons midden komt om ons te bedienen en te laten delen in de gaven die de eerstelingen zijn van het leven dat Hij ons heeft beloofd en geven zal. Want Degene die de belofte heeft gedaan, is betrouwbaar. Amen.